

Maszerująca kolumna ogląda się za siebie?

Polityka spójności Unii Europejskiej wobec regionalnych problemów rozwoju społeczno-gospodarczego - studium na podstawie doświadczeń polskich i niemieckich

W 2013 roku przypadała dziewiąta rocznica polskiego członkostwa w Unii Europejskiej oraz dwudziesta trzecia rocznica akcesji byłej NRD do Wspólnoty. Losy Polski oraz Niemiec Wschodnich na kilkadziesiąt lat zostały połączone. W wyniku zawirowań po drugiej wojnie światowej oba te kraje zostały się państwami satelickimi Związku Radzieckiego. Uwolnienie od wpływu ZSRR nastąpiło jesienią 1989 r. w wyniku przeobrażeń w krajach bloku wschodniego. Państwa te obrały własną drogę, która w przypadku NRD oznaczała zjednoczenie z RFN i tym samym nowe kraje związkowe stały się mimowolnie członkiem UE. Polska droga do Europy była dłuższa. Została ona poprzedzona latami trudnej transformacji systemowej oraz żmudnymi negocjacjami uwieńczonymi akcesją do UE w maju 2004 r. Przyspieszone członkostwo w Wspólnocie Europejskiej byłej NRD w wyniku zjednoczenia państw niemieckich nadało przemianom wschodniemieckim wyjątkowy charakter, które były odmienne od tych zachodzących w innych krajach bloku wschodniego. W między czasie dostrzega się podobieństwa czy zbieżności. Jednym z wspólnych elementów jest przynależność do Unii Europejskiej. Polska i Niemcy Wschodnie dostały unikalną możliwość wspomagania własnych procesów rozwojowych środkami z budżetu unijnego. Do niedawna wiele analiz ograniczała się przede wszystkim do badania zmian w oparciu o mierniki ekonomiczne. W między czasie wielu naukowców dostrzega, że kryterium te nie powinno być jedynym, nadrzędnym celem w rozwoju społeczno-gospodarczym regionu czy państwa. Wzrost jakości życia jest też istotnym elementem unijnych polityk i programów. Zdefiniowanie i pomiar jakości życia nie jest łatwym zadaniem ze względu na jego złożoność oraz interdyscyplinarność. W niniejszej pracy wyselekcjonowano różne parametry jak i wskaźniki, które posłużyły do oceny różnych aspektów jakości życia.

Celem rozprawy pod tytułem: „*Maszerująca kolumna ogląda się za siebie? Polityka spójności Unii Europejskiej wobec regionalnych problemów rozwoju społeczno-gospodarczego...*” jest ukazanie istoty polityk Unii Europejskiej, jej mechanizmów, programów, najważniejszych wizji oraz strategii, a następnie zaprezentowanie zmian, odmienności oraz wspólnych cech jakości życia między Polską a Niemcami Wschodnimi na tle innych członków Unii Europejskiej. Oznacza to analizę za pomocą wyselekcjonowanych

mierników ze szczególnym uwzględnieniem polskich województw oraz wschodniemieckich landów. Istotną częścią pracy jest próba wyszczególnienia i oceny wpływu „bodźca unijnego”, a w szczególności środków przeznaczonych na politykę spójności. W ramach tej polityki wdrażane są koncepcje, które mają za cel zmniejszenie nierówności w zakresie rozwoju społeczno-ekonomicznego regionów. Niwelowanie dysproporcji ma przyczyniać się do wzmocnienia spójności gospodarczej, społecznej oraz terytorialną całości Unii Europejskiej. Wielu badaczy zajmuje się jakością życia, polityką spójności czy rozwojem społeczno-gospodarczym zarówno w Polsce czy Niemczech. Brakuje natomiast w literaturze przedmiotu całościowego studium, starającego się ująć jak najszerszy zakres zagadnień badawczych w odniesieniu do obszaru Polski, Niemiec Wschodnich oraz innych państw UE w kontekście członkostwa w Wspólnocie przez pryzmat jakości życia. Niniejsza dysertacja stanowi próbę wyjaśnienia całościowego mechanizmu rozwoju społeczno-gospodarczego Polski, uwzględniając indywidualne cechy regionu w porównaniu z krajem sąsiednim, jakim są Niemcy. Doświadczenia unijne Niemiec Wschodnich pomogły w opracowaniu wniosków oraz zaleceń dla Polski, które umieszczono na końcu pracy.